

однолітків тощо. Всі ці засоби спекулюють на емоціях, мисленні, поведінці, детермінуючи той чи інший вплив.

Підлітки – особлива група споживачів, які психологічно не захищені від впливу реклами. Іноді вони навіть і не усвідомлюють, як сильно вона на них впливає, тому піддаються найбільшому впливу. Із рекламою як з явищем не потрібно боротися, варто змінювати підхід споживачів до реклами. Не потрібно вірити рекламним обіцянкам «на слово». Будьте прискіпливими. Кожного разу, коли чуєте епітети на кшталт найдешевший, найкращий, найвигідніший, запитуйте «Чому?». Також варто говорити про це з дітьми, підлітками, молоддю допомагаючи їм відділити реальність від реклами. І головне – думайте! Бо більшість рекламних роликів, слоганів чи текстів не витримують перевірки елементарною логікою. Все піддавайте сумніву, – радили давні філософи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кара-Мурза С. Г. Манипуляция сознанием / С. Г. Кара-Мурза. – М.: Эксмо, 2005. – 832 с.
2. Мокшанцев Р. И. Психология рекламы : учеб. пособ. / Р. И. Мокшанцев; науч. ред. М. В. Удальцова. – М.: ИНФРА-М, Новосибирск: Сибирское соглашение, 2003. – 230 с.
3. Музыкант В. Л. Теория и практика современной рекламы : монография. – Москва, Евразийский регион, 1998. – Ч. 1. – 400 с.
4. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі : монографія. – 2-е вид. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. – С. 209-214.
5. Рісмен Д. Деякі типи характеру і суспільство / Д. Рісмен // Соціологічні дослідження. – 1993. – № 5, № 7. – С. 144-151.
6. Сутність реклами в психології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/3371/97/>.
7. Шуванов В. И. Психология рекламы / В. И. Шуванов. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 315 с.

Кічор Т.

Науковий керівник – доц. Чайковська Г. Б.

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасні інноваційні зміни в освітньому просторі вимагають модернізації змісту вітчизняної освіти. Одним із ефективних шляхів цього процесу є інтеграція змісту навчання в початковій школі як умова формування у дітей цілісної картини світу та наукового світогляду. Такий підхід сприяє інформаційному збагаченню сприйняття, мислення і почуттів учнів, дає можливість різнобічно пізнавати певне явище, поняття, досягати цілісності знань.

У педагогічних дослідженнях інтеграція розглядається як засіб організації цілісного процесу навчання і реалізації в ньому міжпредметних зв'язків [3]; як спосіб пізнання, аналізу та перетворення дійсності шляхом забезпечення цілісності освітнього простору, освітніх систем і всієї системи освіти [5, С. 257].

Ученими доведено, що інтегрований підхід у навчанні сприяє розширенню соціально-пізнавального досвіду учнів у руслі поставлених учителем конкретних навчально-виховних завдань, інтенсивному розвитку школярів в аспекті вибраної тематики; формуванню інтересу до подій і явищ дійсності, вихованню особистості, розвиває загальнонавчальні навички учнів [8].

Новий Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) передбачає повну або часткову інтеграцію різних освітніх галузей, що відображається в типових освітніх програмах, освітній програмі закладу загальної середньої освіти. Зміст природничої, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, технологічної, інформатичної освітніх галузей інтегрується в різній комбінації їх компонентів, утворюючи інтегровані предмети і курси [1, с. 8]. Яскравим прикладом цього є інтегрований курс «Я досліджую світ», мета якого полягає у забезпеченні особистісного розвитку молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах

життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Зазначимо, що створення єдиного для навчальних предметів курсу дозволяє уникнути дублювання інформації у змісті різних навчальних дисциплін та, водночас, розглянути аналогічний матеріал одночасно з різних боків, за допомогою різних дидактичних засобів. Цим забезпечуються збалансованість у сприйманні інформації різних освітніх галузей, емоційно комфортна атмосфера навчальних занять.

З огляду на сказане, втілення в освітню практику початкової школи інтегрованого підходу вимагає використання сучасних технологій навчання серед яких виокремлюємо проектну технологію. Проектна діяльність є однією з найперспективніших складових освітнього процесу, так як формує всі необхідні життєві компетенції, бере на себе функцію інтеграції предметів.

Метою статті є дослідження педагогічних умов використання проектної технології на уроках «Я досліджую світ» як засобу інтегрованого навчання в початковій школі.

Зазначимо, що використання проектної технології в початковій школі стало предметом вивчення багатьох учених. Так, О. П'єхота вважає, що використання проектної технології стимулює інтерес учнів до певних проблем, показує практичне застосування отриманих знань [6]. На думку О. Пометун проектна діяльність є системою навчання, за якою учні набувають знань, умінь і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань [7]. Л. Кондратова переконана, що під час використання проектної технології вирішується ціла низка різнорівневих дидактичних, виховних і розвивальних завдань; розвиваються пізнавальні навички учнів, формується вміння самостійно конструювати свої знання, вміння орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивається критичне мислення, сфера комунікації [4].

Аналіз теорії і практики проблеми використання проектної технології в сучасній початковій школі дав нам змогу визначити такі педагогічні умови її організації під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ»: наявність проблеми, вирішення якої вимагає інтегрованого знання та дослідницького пошуку її вирішення; спрямованість завдань проекту на самостійну діяльність учнів з використанням міждисциплінарних зв'язків; врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку; підвищення професійної кваліфікації вчителя. Охарактеризуємо ці педагогічні умови.

По-перше, учитель початкової школи визначає вид, обирає тему і формулює дидактичну мету навчального проекту. Зазначимо, що тема проекту повинна бути цікавою для учнів, мати практичну, теоретичну, пізнавальну значимість, бути проблемою, вирішення якої вимагає інтегрованого знання та дослідницького пошуку. Якщо проектна діяльність уже стала зрозумілою та прийнятною для молодших школярів, вони можуть запропонувати власні теми, керуючись не лише пізнавальними, а й творчими або прикладними потребами [9].

Оскільки проектною діяльністю передбачено виявлення учнем власного досвіду, реалізацію його творчих ідей, вираження ціннісних ставлень, важливо, щоб під час підведення підсумку роботи над навчальним проектом діти отримали позитивні емоції від здійсненого пошуку та реалізації задуму. Це дозволить учням відчути його соціальну значущість, що стимулюватиме до активної життєвої позиції та вибору доцільного способу життя. Відповідно, можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення в завдання проекту різноманітних завдань дослідницького характеру.

По-друге, проектна технологія завжди зорієнтована на самостійну діяльність учнів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують у відведений для цього час. Самостійно вирішуючи міжпредметні пізнавальні завдання, учень спрямовує свою активність або на пошук невідомих відносин, в яких знаходяться відомі інтегровані предметні знання, або на формування нових понять на основі встановлених конкретних міжпредметних зв'язків. З огляду на це, необхідно навчити дітей самостійно мислити, знаходити й вирішувати проблеми, використовувати знання з різних галузей науки, формувати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів вирішення завдання [2].

Основними умовами ефективності інтегрованих завдань в проектній діяльності є врахування обсягу, складності і кількості інформації, яка сприймається, навчальних можливостей учнів, психологічної готовності працювати. Тому, для успішного навчання учнів

початкової школи надзвичайно важливо враховувати їх вікові та індивідуальні особливості: розвиток сприйняття, мислення, уваги, емоційно-вольової сфери тощо. Вважаємо, що типова навчальна програма курсу «Я досліджую світ» дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований спосіб подання змісту із освітніх галузей стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку).

Важливим є те, що проектна діяльність закладає нові умови діяльності викладачів та учнів, є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності та розвиваючих прийомів навчання. Інтеграція зобов'язує до використання різноманітних форм викладання, ефективність інтегрованих уроків забезпечується за умови володіння вчителем методикою їх проведення та умілого використання таких уроків у певній системі в поєднанні з традиційними формами роботи. Активна робота вчителя по розширенню і поглибленню інтеграції є одним з важливих шляхів комплексного розв'язання проблем навчання і виховання учнів.

Зазначимо, що це новий виклик – навчитися навчати по-новому, адаптуватися до нової ролі в навчальному середовищі – бути не лише лектором, а й повноцінним членом дослідницької команди, науковим керівником, інколи менеджером навчального процесу. Для вчителя інтегроване навчання в процесі проектної діяльності забезпечує певну свободу вибору теми, змісту, засобів, що використовуються в навчанні молодших школярів. Цей вибір може визначатися як перспективними, так і поточними дидактичними, виховними і розвивальними завданнями. У свою чергу, організація міжпредметної проектної діяльності вимагає від учителя додаткової підготовки, великої ерудиції, високого професіоналізму.

Вважаємо, що дотримання визначених нами педагогічних умов використання проектної технології під час вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ» сприятиме усвідомленому та емоційному осмисленню учнями початкової школи нового матеріалу, формуванню потреби міркувати і висловлювати свої думки на запропоновану тему. Використання інтегрованих знань під час організації проектної технології розвиває у дітей уміння самостійно вчитися, критично мислити, що сприяє підготовці конкурентоздатної молоді у майбутньому. Інтеграція програмового змісту створює передумови для різнобічного розгляду базових понять, явищ, більш широкого охоплення змісту, формування в учнів системного мислення, позитивного емоційного ставлення до процесу пізнання, водночас створює можливості раціонального використання робочого часу.

Отже, використання проектної технології на уроках «Я досліджую світ» у початковій школі сприяє формуванню в учнів інтегрованих знань, передбачених чинною навчальною програмою курсу «Я досліджую світ», та вихованню в них самостійності в оволодінні знаннями, розвитку пізнавального інтересу і ключової компетентності уміння вчитися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової освіти / Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року. – № 87. – 28 с.
2. Землянская Е. Н. Учебные проекты младших школьников / Е. Н. Землянская // Начальная школа. – 2005. – № 9. – С. 55–59.
3. Иванчук М. Г. Основы технологии интегрированного обучения в начальной школе: навч.-метод. посібник / М. Г. Иванчук. – Чернівці : Рута, 2001. – 97 с.
4. Кондратова Л. Г. Организация проектной деятельности учнів в позаурочний час /Л. Г. Кондратова. – Х. : Основа, 2009. – 87 с.
5. Крулехт М. В. Проблема интеграции в современной педагогике / М. В. Крулехт // Проблемы педагогики и психологии. – 2012. – № 3. – С. 257–261.
6. П'ехота О. М. Освітні технології / О. М. П'ехота. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
7. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – К. : А.С.К., 2006. – 192 с.
8. Самойленко П. І. Інтеграційна функція навчання основам наук / П. І. Самойленко, А. В. Сергєєв // Фахівець. – 1995. – № 56. – С. 36–37.
9. Цимбал О. М. Проектні технології: особливості впровадження у початковій школі / О. М. Цимбал, О. В. Тягло, П. В. Цимбал // Початкове навчання та виховання – 2008. – № 19–21. – С. 2–13.